

LITE OFFSIDE

HANS ERIK ENGQVIST

 SAGA
EGMONT

LITE OFFSIDE

HANS ERIK ENGQVIST

 SAGA
EGMONT

Hans Erik Engqvist

Lite offside

SAGA Egmont

Lite offside

Omslagsfoto: Shutterstock
Copyright © 1997, 2020 Hans Erik Engqvist och SAGA Egmont

Alla rättigheter förbehålles.

ISBN: 9788726696660

1. e-boksutgåva
Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med SAGA Egmont samt med författaren.

Jag kom inte på något

Mattias

Det går inte att tänka på döden när man ska skriva uppsats. Om man inte tänker skriva om den förstås.

Jag kan inte säga att jag tänker på döden ofta, men *när* jag gör det, gör jag det ordentligt. Och den dagen vi skulle skriva uppsats för slutbetyget, gjorde jag det.

Skriva uppsats är det värsta jag vet!

Det går väl an när vi får ett ämne i förväg. Då skriver man det man vet om Johann Sebastian Bach eller den stora folkvandringen eller rullstensåsar eller industrialiseringen.

Dom är rent duktiga på att hitta på ämnen!

Men hur som helst. När man får ett ämne att skriva om, då skriver man det man vet om exempelvis nikotinets inverkan och påverkan på oss som är unga.

Jag snusar.

Och alltid vet man något, för man har ju läst på lite dagen före ... om man säger. Jag brukar veta så att det räcker till medel i snitt.

Men fri skrivning! Det är ju digerdöden! Vi fick förresten skriva om den en gång.

Jag kan aldrig komma på något. Och kommer jag någon gång på något, kan jag inte komma på hur jag ska börja. Och har man inte börjat är det ju svårt att avsluta.

Någon gång har det väl hänt att jag både kommit på och börjat, men då har det bara räckt till en halv sida. Fast den gången jag tänkte på döden, fick jag inte ens ihop det.

Det var Linjemans fel.

Annars var det väl precis som vanligt den morgonen. Pappa väckte mig och sa att klockan var fem över sju. Han säger inte riktigt så förresten. Han säger "hon är fem över".

Dra åt helvete, brukar jag tänka då. Jag tänker det inte åt pappa, för han är rätt så bra, utan åt hon som är fem över.

I alla fall ... fem över sju den dagen tänkte jag inte på döden. På morgnarna är jag död och döda tänker inte på döden. Väl?

Kanske tänker dom på livet? Kanske är dom lika rädda för livet som vi är för döden? Jag menar ... om det nu är så bra i himlen, så måste ju livet vara rena skräcken för dom som finns där? Ingen vet, såvitt känt är. Det är vår lärare i bild som säger så, alltså "såvitt känt är". I sjuan kallade vi honom så. Men det blev för besvärligt, för långt. Vi började kalla honom Börje.

Han heter Börje.

Men som sagt. Det var som vanligt den morgonen. Jag satt med Håkan Noring på bussen. Vi såg som vanligt Ruben Brundin springa förbi. Han är gammal. Varje morgon kvart i åtta springer han ut till motionsspåret. Förr hade han frisersalong bredvid mejeriet men den är stängd nu. Fast han klipper fortfarande. Hemma i källaren. PRO-gubbarna går till honom för han klipper dom för femtio spänn och det är ju mindre än halva priset.

Håkan var hispig och ville bara prata om skrivningen. Hans pappa är journalist, lokalredaktör för Bråberga-Nytt. För ett tag sedan ställde han till med ett väldigt rabalder. I ett referat från en juniorlagsmatch på Bråvallen, jag spelade inte, skrev han att Bråbergas spelare uppträtt som ett gäng "värstingar", och det skyllde han på styrelsen och ledarna. Insändarstorm, för och emot, följde. Mest emot.

Många ansåg att han skämt ut Bråberga IF, hela Bråberga förresten. Han heter Per men skriver under signaturen Perno. Säg vad man vill om honom, men slängd med pennan är han. Med Håkan är det tvärtom. Alla förväntar sig att han ska vara lika skrivslängd som sin pappa, men det är han inte utan har fallit jäkligt långt från trädet om man säger. Jag tror jag förstår varför han är så hispig inför prov. Fast det är inte säkert att det är kört för honom med svenskan. Ibland är det som om äpplet börjar rulla tillbaka in mot stammen. Så var det med Andreas. Hans pappa, Lars hette han, var vår tränare ända upp till P-14. Och hade väl varit det än om inte den där olyckan inträffat. Om det blir med Håkan som det blev med Andreas, så kommer han att få nobelpriset i litteratur.

När vi var sju, åtta år så där, var vi mycket ihop, Håkan och jag. Men inte nu längre. Han håller på med sin bordtennis, är ganska duktig, distriktsmästare i sin klass till och med. Jag kör med fotboll. Så vi umgås inte så ofta längre. Egentligen bara en gång om året. Då spelar vi ett slags familjeturning i bordtennis, som blivit till en tradition.

- Det fixar sig, sa jag.

Klart att jag också var lite hispig, det är man ju inför prov. Men inte som Håkan!

Jorå, allt var som vanligt på bussen. Längst bak, som vanligt, satt Maggi och Patrik och hånglade. På ensamplatsen längst fram, som vanligt, kurade Emma. Om det så är femtio grader varmt kurar hon ihop sig som en liten fågel.

Jag skulle vilja bli ihop med henne.

Tore, han som kör bussen, var också som vanligt, det vill säga grinig. Han tjarar ofta om att på hans tid fick man jävlar gå till skolan. Det är lite olika hur lång skolväg han

hade på sin tid. Det varierar mellan fem kilometer och en mil.

Och när han var i vår ålder försörjde han sig själv och någon svensk fotbollsspelare efter Gunnar Nordahl har inte funnits.

- Du har det bra du, suckade Håkan. Som inte bryr dig.

Den här morgonen brydde jag mig mer än någonsin, för jag hade fått veta av Sprallan, hon är ihop med Spralle, att jag måste skärpa mig om jag ville behålla mitt betyg.

Så jag brydde och bryr mig, men man vill ju inte visa det. Jag är ingen tuffing, aktar mig bara för att blotta mig, vill inte balla ur. Anette, hon spelar i tjejlaget, ballade ur för ett tag sedan.

Fy fan, vi pratar nästan inte om det.

Hon har inte kommit tillbaka till skolan än. Vi samlade till en kvast blommor som Sprallan gick dit med. Till psyket alltså. Hon, Anette alltså, är visst kvar där, får komma hem en och annan helg bara, och då visar hon sig inte.

Sprallan var också som vanligt.

Hon är ganska ful, men på ett vackert sätt.

- Kom ihåg, sa hon, att det är innehållet som räknas den här gången.

Hon är rätt fin i kroppen men har aldrig jeans. Ibland tänker jag att hon har det. Då måste jag sätta mig med benen i kors.

- Då kan ni börja, sa Sprallan. Ta det lugnt och lycka till! Håkan började med att gå på toa.

Det är klart att jag tänkt på vad jag skulle skriva om! Tänkt ut en ganska bra grej, faktiskt. Den skulle heta "I begynnelsen var havet", och handla om hur allt slutar som det börjat, för att sedan börja igen.

Så ungefär.

Men precis när jag skrivit "I begynnelsen var havet", började jag tänka på döden, och då var det kört. Jag tänkte inte det vanliga "en gång ska jag dö" och så. Nej ... jag kom att tänka på Linjeman.

Arvid Linjeman.

Först satt han på andra sidan nätstaketet. Där har televerket upplagsplats för kabeltrummor och han satt på en av dom. Varje gång vi tränade eller spelade match satt han där och tittade, även om vädret var urkass. Ingen av oss kände igen honom eller visste vem han var. Den kvällen när vi spöade Grane, hade Fladdrik (han fladdrar med armarna när han spelar) fått reda på genom sin morsa, som städar åt kommunen, vad han var för en figur.

- En knäppis från stan. Socialen har hyrt in honom i ett rum ovanför Järnvägshotellet. Han har varit intagen på något hem tidigare, men nu har dom släppt ut honom. Det är en snäll idiot som är gammal. Sjuttiofem år så där.

Sedan var det liksom inte mer med det. En snäll idiot satt på kabeltrummorna och tittade på, det var inte mer med det.

Inte förrän en kväll när han inte satt där. Han kom istället in på Bråvallen, till vår träning, och frågade om han fick vara med.

- Kan jag få vara med, frågade han.

Det var första gången som vi såg honom på närmre håll och han såg ut som en typisk idiot ... om man säger. Typisk snäll idiot. Rutig keps på skallen. I ansiktet sådana där snällögon, som ögon på barn som är små. Vindtygs-jacka, som såg nästan ny ut. Bruna byxor, de såg också nästan nya ut. Vita fritidsskor med blåa snören i, ganska tuffa.

- Kan jag få vara med, frågade han en gång till.

Kenth, han som tränar oss, gapade bara först. Det är ovanligt för honom, faktiskt första gången som jag sett

honom bli ställd, han brukar alltid ha svar på tal. Men när snällidioten frågade om han fick vara med och träna fick han hjärnblödning. Inte bara han förresten, utan hela laget.

- Han kan gå på linjen, bröt Björn tystnaden.

Han sa det väl mest på skoj kan jag tro, och vi skrattade lite. Men det är svårt att skratta mer än lite åt en snällidiot som har ögon som barn som är små. Och när han rotade fram en strut polkakarameller (han fick en sådan av fru Nilsson i hembageriet ibland, fick vi reda på senare) och bjöd oss på, var det inte bara kört, det var klippt och krattat också.

Han fick gå på linjen.

Först fick vi förstås ge honom en snabbkurs. Fladdrik sprang in och hämtade flaggan och sedan lärde vi honom att vifta med den så snart bollen gick över den vita linjen. I början viftade han bara lite grann, lite blygt och tafatt, men efter ett tag vevade han med armarna som en väderkvarn och sprang sedan och hämtade bollen. Han sprang bra för att vara gammal. Vi lärde honom också att vifta för döboll vid kortlinjen. Och peka på hörnflaggan för hörna. Det var som om han lärde sig om det var hörna, men vi trodde att det var som han hade tur.

Det blev en märklig träning den kvällen för vi tränade egentligen inte. Hela gänget, Kenth också, hölls med snällidioten. Vi ... liksom lekte med honom, eller vad man ska säga att vi gjorde.

- Linjeman, sa vi, och pekade på honom.

- Ja, svarade han allvarligt.

Så det blev att han fick heta Linjeman.

Efter den kvällen infann han sig till varje träning säkert som amen i kyrkan som farfar säger. Han kom, hämtade flaggan och satt sedan tyst med oss i omklädningsrummet och väntade på att vi skulle bli färdiga.

Och sedan gick han på linjen.

Under träning brukar vi inte vara så noga med döbollar, men efter det att Linjeman börjat hos oss blev vi fruktansvärt noga med döbollar, för att han skulle få vinka så mycket som möjligt.

- Det är bra Linjeman, skrek vi.

Eller:

- Tur att vi har dig, Linjeman!

Eller:

- Du får snart gå på linjen i VM!

Jag vet inte en enda gång som vi märkte att han förstod att vi skojade med honom. Förresten vet jag inte om vi gjorde det, skojade med honom.

Gjorde vi?

Under matcherna fick han förstås inte vinka. Vi sa någonting om att han behövdes på bänken och det gick han på.

- Du är så bra på att sköta vattenflaskorna, sa vi.

Han gick på det och kom plikttroget till varje match, såväl hemma som borta. Han fyllde flaskorna noggrant under kranen, torkade dom torra, ställde ner dom i kassetten. Blev han färdig för tidigt tömde han ut vattnet igen och upprepade sedan alltsammans.

På bänken satt han och höll flaskkassetten i knät. Ingen fick ta själv. Man måste sträcka fram handen. Då fick man. Han var noga med att ta flaskorna i tur och ordning. Den första måste vara helt tom, innan han räckte fram den andra, den andra urdrucken, innan den tredje togs till, och så vidare.

Kenth skriker väldigt under matcherna. När vi gör mål blir han som galen och pratar småländska, hoppar och gastar och karatesparkar i luften. Att han pratar småländska är

inte så konstigt, han är från Småland, men det hörs egentligen bara när han blir upphetsad. Efter ett tag började Linjeman också hoppa och gasta vid mål, men jag är inte säker på att han visste varför. Fast jag vet inte ...

Jag gjorde avgörande mål mot Tösse. Strax efteråt blev jag utbytt, Kenth ville säkra bakåt. Jag är en bra forward men dålig på försvar, så Kenth tog ut mig och satte in Manfred istället för han är tvärtom mot mig. När jag kom till bänken fick jag plötsligt en kram av Linjeman. Det hör väl egentligen inte hit ... men han luktade som farmor!

Genom Fladdriks mamma fick vi reda på att Linjeman fyllde sjuttiosex. På kvällen gick vi till Järnvägshotellet, inte hela gänget, men vi var nog sex, sju stycken, jag kommer inte ihåg så noga. Vi hade blommor med oss och en strut polkakarameller. Hans rum låg längst upp, sista trappan var så smal och trång att man nästan fick krypa.

Han blev väldigt förvånad när vi kom. I rummet fanns en säng, ett bord och en stol. Inget mer.

Han satt på sängen med blommorna i ena handen och struten i den andra och med ena foten ovanpå den andra.

Jag vet just nu inte vad jag menar, men jag vill aldrig, aldrig mer se något så jävligt, och vad jag menar med det vet jag inte riktigt.

- Hej då, sa vi, och lämnade honom. Du kommer till träningen i morgon va?

Under träningen nästa kväll gick han på linjen som vanligt. När det var en kvart kvar ungefär, stack han plötsligt. Vi ropade efter honom, men han bara försvann in i omklädningsrummet.

- Jag menade inget illa, sa Björn. Det gjorde jag inte!

Han hade skojat lite med Linjeman innan vi gick ut. Inte som man skojar med en idiot, utan som vi skojar med

varandra.

- Det förstår ni väl, sa Björn, att jag inte menade något?
För fan!

Vi sa att vi förstod. Men det är klart att vi undrade.

Han hade dukat upp till kalas. På en av bänkarna stod pappersmuggar fyllda med saft. Bredvid varje mugg låg en polkakaramell.

- Linjeman, sa Björn. Vi gillar dig!

Jag undrar hur mycket idiot han var?

Under bortamatchen mot Stigen fick jag sitta på bänken. Plötsligt skrek han:

- Offside!

Först trodde Kenth och jag att det bara var som han lärt sig, alltså själva ordet, och att man skrek det ibland. Men hela matchen skrek han offside ... när det *var* offside. Och innan domaren blåst.

Han var med på årsmötet. Efteråt var det prisutdelning. Småungarna fick en massa diplom. Vi i P-16 fick varsin silvermedalj för andraplatsen i serien. Kenth hade fixat så att även Linjeman fick en. Han var gravallvarlig när han tog emot den.

Jag frös så där utmed ryggraden.

En vecka senare började det. Han som Fladdriks mamma städar åt, socialchefen, stod vid kabeltrummorna och glodde. Efter träningen såg jag hur han sökte upp Kenth innan vi gick in. Jag såg hur de pratade med varandra och hur Kenth blev förbannad, han slog med armarna som han brukar göra när vi spelar dåligt. Jag undrade förstås.

Efter tisdagsträningen, när jag kom hem, frågade mamma hur det varit.

- Bra, sa jag och blev störtförvånad, för hon är inte särskilt intresserad av fotboll. Det var faktiskt första

gången som hon frågade hur det varit.

- Han som brukar vara med er, han som bor ovanför Järnvägshotellet. Hur är han?

- Hur så?

- Jag bara undrar. Ni driver väl inte med honom?

- Lägg av, sa jag. Varför frågar du?

- Inte för nåt särskilt. Jag bara hörde på jobbet att dom pratade om honom ... och er. Att ni gett honom medalj. Jag vill inte att du är med och driver med honom.

- Lägg av, skrek jag och stack.

Det gick så fort sedan. Alltsammans hände på en kväll. Och en natt.

Till nästa träning, alltså på torsdag, kom Martin Rydkvist. Han är ordförande i klubben. Han och Kenth gick in i domarnas omklädningsrum. Vi hörde dom prata därinne, väggen mellan är tunn, men inte vad dom sa, ända tills Kenth skrek:

- Det får du jävlar i mig tala om själv då!

Så slog det i dörren och sedan kom Kenth in till oss och han var alldeles vit i ansiktet, jag har aldrig sett honom så arg, inte ens under match.

Linjeman satt hos oss som vanligt. Nej, inte som vanligt. Han satt hos oss och var rädd, jag såg det.

- Det är inget, viskade jag till honom. Han är inte arg på dig ...

Då vände han ansiktet upp mot mig och jag såg hans ögon, och det var faktiskt första gången som jag såg honom.

Det gick ju så fort!

När vi kom ut från omklädningsrummet stod en bil utanför. Två gubbar, dom var från socialen berättade

Fladdrik efteråt, gick fram till Linjeman, och jag vet ju inte vad dom sa, men han följde med in i bilen.

Han glömde att lämna ifrån sig flaggan.

Det blev ingen riktig träning den kvällen för Kenth gick omkring som ett åskmoln. En gång sparkade han sönder stolpen till hörnflaggan och sedan gick han in. Vi tränade hörnor på egen hand en stund men ganska snart la vi av.

Kenth satt i omklädningsrummet. Han hade inte bytt om. Han var fortfarande åskmoln i ansiktet, men efter åskan om man säger.

- Det är som det är, sa han. Det är det alltid. Dom har fått för sig att det inte är lämpligt att Linjeman är med oss. Dom har fått för sig att han far illa hos oss, att vi använder honom som nåt slags ... att vi driver med honom. Dom har skaffat lägenhet i stan åt honom, han ska flyttas. Så är det. Det blir som det blir. Det blir det alltid.

Jag vet inte mer än att Linjeman tog livet av sig den natten. Han hade hängt sig uppe på vinden till Järnvägshotellet. Klädd i träningsoverallen han fick under årsmötet och med medaljen runt halsen. Vaktmästaren, det var han som hittade honom, sa att han höll en flagga i handen.

- Han dog med flaggan i hand, sa vaktmästaren och trodde han var rolig.

Sedan stod Sprallan över mig.

- Mattias, sa hon. Vi måste nog gå nu.

Det var bara tva i klassrummet.

- Jag har inte skrivit något, sa jag. Jag kom inte på något

...

- Jag vet, sa hon. Var har du varit? Vad har du tänkt på?

- Ingenstans, sa jag. Ingenting.

Sedan började jag gråta och Sprallan sa "gråt du" och jag gjorde det, för det kan inte fan sluta om man väl börjat.

Vart ska du gå min lilla flicka

Emma

Handen kände pannan våt av svett och hon såg tydligt måsarna på väg bort.

Klockan var inte ens två än! Det visste hon utan att behöva titta på klockan. Måsarna på rullgardinen var synliga tills gatubelysningen släcktes. Sedan försvann de till landet Någonannanstans och återkom inte förrän i gryningen.

- Tre, fyra, fem, sex, sju, räknade hon tyst på fingrarna. Fem timmar. En handfull timmar kvar av natten. Tummetott för ångest, pekepott för ruelse, långepott för äckel, ringepott för rädsla, lillepott för det största; Lillepott för varför.

- Baka, baka liten kaka, sa farmor och tog hennes händer. Lägga lite smör emellan. Åhh skjuts in i ugnen!
Var är du, farmor? Nu?

Då, var inte länge sedan. Längesedan var det farligt i mörka natten men inte så farligt, för mamma och pappa fanns elva steg bort och inga dörrar behövde öppnas.

- Jestanes, sa farmor. Vad ska det bli av den tösen!

Knappt fyra än och kan räkna till elva! En, två, tre, fyra, alla byxor äro dyra.

Tio steg bort och inga dörrar behövde öppnas. Nio bort och inga öppnas. Åtta inga öppnas.

Då de elva blivit sju, var en dörr stängd. Liten tös för stor. Den andra dörren på glänt.

- Stäng inte helt, mamma!

- Nej, den får stå lite på glänt, stumpan. Gonatt!
- Gonatt ... men öppna lite till, mamma!
- Så?
- Lite till ...
- Så då?
- Ja. Gonatt, mamma.
- Gonatt, stumpan. Sov gott!

En gång då, inte länge sedan, stängde hon själv den andra dörren och ville det. Och en gång då var lustfyllt skönt att vakna och se måsarna. Det var att ligga en stund och veta att hon inte behövde stiga upp. Somna om ... somna om ... somn ...

Då hade, längesedan hade, så fort som det går att vända sin hand, blivit nu. Och nu var att ligga ensam och vaken med dunk, dunk, dunk i öronen. Med booam, booam, booam under bröstbenet och med rösten, den som var hes och skrek och skrek.

- Ditt lilla svin! Äckel! Spyäckel, pissråtta! Känn, det luktar skit om dig!

Det var åter elva steg till mamma och pappa, men det var också elva låsta dörrar att öppna utan nyckel, elva branta berg att ta sig upp för och elva strida forsar att ta sig över.

- Om jag så vandrar i dödsskuggans dal, skall ett ljus skina klart.

Jag ser inget ljus, farmor!

- Tösen min, ljuset är inget ljus. Ljuset är det stora lugnet.

Svett. Så varmt. Svettluk. Lukten av svett. Stank. Hon stank!

Av med täcket. Med nattlinnet. Vända på kudden. Ligga på rygg med benen brett isär. Armarna utmed sidorna. Djupt andetag genom näsan, munnen måste vara stängd. Ner i magen med luften. Vänster hand hårt knuten. Hålla andan, spänna alla muskler.

- Håll, håll, håll ... såjaa ... håll, håll, hålllll, lite till ... såjaa ... och öppna munnen ... och aaanndasss uuut ...

Hon kände kroppen bli tung och avslappnad. Hon såg ljuset. Stanna Stora Lugnet! Jag kan somna om, om du stannar!

Eller vill du att jag gör det andra, Stora Lugnet? Alldeles stilla på rygg igen:

- Jag är helt lugn och höger arm är så tung, jag är helt lugn och höger arm är så tung ... händerna på bröstet, dom är slabbiga, lösa. Som nyss upptinade julskinkor.

Händerna neråt. Revbensbågarna. Magen. Sladdrig. Som en säck sladdrig gelé. Tarmar, tarmormar, avföring.

- Du måste göra det!

Nej! Får inte, får inte! Inte den här natten också.

- Det hjälper dig genom natten. Du blir tung i kroppen och somnar om.

Vem är du?

- Jag är Stora Lugnet. Gör det!

Nej! Nejnejnejnej ... nej ...

Måsarna i mitten på gardinen var små och långt bort. De upptill var större. Men alla var de på väg bort.

Om hon ändå kunde följa med!

Sätta sig på en av dem och följa med. Flyga ifrån, flyga bort till landet Någonannanstans, till staden Förr, där Det Stora Lugnet rådde, bodde, fanns.

Spindlar. Hennes händer var stora spindlar. De var på höftkammarna nu, nu i ljumskarnas dalgångar. Snart skulle